

NŠAL 476

MIHAEL OPEKA (Vrhnika 1871- Ljubljana 1938)

3. š, 0,3 t.m.

Mihael Opeka se je rodil 26. septembra 1871 na Vrhniku. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani nato pa vstopil v ljubljansko bogoslovje. Študije je nadaljeval v Rimu kot gojenec Coll. Germanika (1891-1898), kjer je dovršil doktorat iz filozofije in teologije ter bil 28. oktobra 1897 posvečen v mašnika. Po vrnitvi v domovino je l. 1898 nastopil kaplansko službo v Moravčah, l. 1899 pa je bil imenovan za prefekta v Alojzijevišču ter pomožnega učitelja verouka na ljubljanski realki. Leta 1904 je postal redni profesor; poučeval je italijanščino, l. 1915 pa je bil imenovan za deželnega šolskega nadzornika. Leta 1919 je bil prisilno upokojen, v naslednjem letu pa je postal stolni kanonik in honorarni učitelj homiletike na teološki fakulteti v Ljubljani. Prav tako je prevzel službo cerkvenega komisarja in nadzornika verouka na srednjih šolah. Dr. Opeka je slovel kot odličen pridigar in je kot tak izdal v 24 zvezkih 367 svojih pridig. Kot pesnik se je uveljavil v alojzijeviških Domačih vajah in je že tedaj sodeloval z Ljubljanskim zvonom. Izdal je svojo pesniško zbirko z naslovom Rimski verzi; izmed priložnostnih pa sta značilni njegovi pesmi Nagrobni spomin dr. J. Jurčiču in Gregorčičevemu spominu. Po smrti Fr. Lampeta je bil Opeka nekaj časa tudi leposlovni urednik Dom in sveta. Pisal je tudi različne razprave in članke, svoje spomine na studije v Rimu pa je zbral v knjigi Iz mojih rimskih let. Umrli je v Ljubljani, februarja 1938.

Historiat.

Gradivo je prišlo v arhiv že pred letom 1980 in je bilo okvirno razdeljeno na posamezne sklope. V letu 2007 je bilo gradivo vnovič pregledano, razvrščeno in popisano. Fotografsko gradivo in fotografije se nahajajo v prvi škatli zapuščine; da pa bi bilo iskanje čim bolj olajšano je popis fotografij priložen tudi fotografski zbirki. Gradivo na novo popisal Miha Šimac.

POPIS GRADIVA

Š 1:

1. OSEBNI DOKUMENTI, IMENOVANJA.

- 1.1. Potrdila o šolanju na gimnaziji; originali in overovljene kopije 1883-1890 (16 kosov).
- 1.2. Podelitev nižjih in višjih kleriških redov 1892; 1897 (4 kosi).
- 1.3. Tezariji in vprašanja za rigoroze na rimski univerzi.
- 1.4. Pooblastilo za blagoslavljanja škapulirjev Karmelske Matere Božje 1898.
- 1.5. Prošnja za maševanje pri privilegiranem oltarju v Rimu z dne 10. decembra 1897.
- 1.6. Listina o spovedni sodnosti, podeljena Mihaelu Opeki v Rimu z dne 4. maja 1898, s strani svete penitenciarije.
- 1.7. Mnenja in potrdila o Mihaelu Opeki s strani Federicusa Schroederja, rektorja kolegija Germanici z meseca junija 1898.
- 1.8. Prošnja Mihaela Opeke in odgovor svete kongregacije (Sacra Indicis Congregatio) v zvezi s pridobitvijo knjig v študijske namene, ki so bile na seznamu prepovedanih knjig (Index librorum prohibitorum), z dne 1. julija 1898.

- 1.9. Začasno dvoletno dovoljenje kaplanu Mihaelu Opeki za spovedovanje v Moravčah in v drugih cerkvah ljubljanske škofije z dne 15. julija 1898.
- 1.10. Dovoljenja za maševanja v tujini (celebret) izdani 23. avgusta 1910 in 18. avgusta 1922 (2 kosa).
- 1.11. Dovoljenje za podeljevanje blagoslova v smrtni nevarnosti z dne 15. julija 1898.
- 1.12. Prošnja za podelitev polnomočja (do preklica) za podeljevanje odveze za grehe, ki so sicer pridržani škofu in škofova potrditev prošnje z dne 25. marca 1926.
- 1.13. Vojaške zglasnice in dokazila 1899 -1917 (7 kosov).
- 1.14. Cesarsko odlikovanje z vojnim križem za civilne zasluge II. razreda z dne 5. maja 1918 (na hrbtni strani listin koncepti pisem; pismo glede kanoniške verižice pokojnega kanonika Flisa).
- 1.15. Zdravniško potrdilo o cepljenju proti osepnicam z dne 19. aprila 1921.
- 1.16. Potrdilo o upravičenosti prejemanja dohodkov iz verskega sklada z dne 22. julija 1902.
- 1.17. Personalne tabele, stanovski izkazi in službene tabele 1909-1926.
- 1.18. Spričevalo o učni sposobnosti z dne 3. maja 1900.
- 1.19. Imenovanja za pomožnega in rednega učitelja na različnih ljubljanskih srednjih šolah ter listine, ki urejajo njegovo plačo 1900-1908.
- 1.20. Poverilo pridigovanja v ljubljanski stolnici tudi za praznike z dne 11. avgusta 1919.

2. ŠOLSKI NADZORNIK IN PROFESOR NA TEOLOŠKI FAKULTETI:

- 2.1. Pismo Mihaela Opeke kot šolskega nadzornika z marca 1918 glede zasnove učnega načrta v Idriji.
- 2.2. Koncept pisma, spomenice ter spomenica (čistopis) z januarja 1919 (več izvodov), naslovljena na poverjenika za uk in bogočastje Narodne vlade SHS, zaradi pritožb nad njegovim delom v »Učiteljskem tovarišu« in drugih listih in njegov odgovor z dne 4. februarja 1919; opravilna št. 417.
- 2.3. Dodatna pojasnila k Spomenici naslovljeni na poverjenika za uk in bogočastje Narodne vlade SHS v zadevi »Učiteljski tovariš« z dne 14. februarja 1919.
- 2.4. Sklep začasnega kolegija ljubljanske teološke fakultete z dne 19. septembra 1919, da se dr. Mihaela Opeko predlaga za učitelja homiletike na teološki fakulteti in njegov pristanek na ponujeno mu mesto.
- 2.5. Curriculum vitae dr. Mihaela Opeka; koncept in čistopis ; september 1919.
- 2.6. Koncept pisma predsedstvu višjemu šol. svetu v Ljubljani z dne 31. marca 1920.
- 2.7. Dopis oddelka za prosveto in vero (op. št. 3744), z dne 2-5./X. 1922 Mihaelu Opeki glede dohodkov.
- 2.8. Dopisi škofijskega ordinariata Mihaelu Opeki, nadzorniku verounauka v srednjih šolah z dne 22. avgusta in 10. oktobra 1922.
- 2.9. Dopisi, poročila in učni načrti (koncepti, čistopisi) glede verouka na srednjih šolah 1921-1929.

3. KANONIKAT:

- 3.1. Pismo škofa Jegliča o težavah glede podelitve kanonikata Finžgarju ali Opeki zavoljo deputacije Krščanske zveze, ki je agitirala za prvega, z dne 25. februarja 1919.

- 3.2. Koncept odgovora Mihaela Opeke na škofovo pismo; koncept pisma poverjeniku za uk in bogočastje in različni koncepti pisem glede omenjene zadeve.
- 3.3. Osnutek zahvale škofu Jegliču (verjetno ob podelitvi kanonikata).
- 3.4. Koncept ter sklepi seje kapitlja v zadevi prezentacije Karla Čerina za stolnega kanonika z dne 5. decembra 1923.
- 3.5. Ustna oporoka kanonika Friderika Križnarja z dne 22. 12. 1889 – zapisana s svinčnikom.
- 3.6. Odgovor škofijskega ordinariata Mihaelu Opeki glede kanoniške verižice pokojnega generalnega vikarja Flisa z dne 27. aprila 1923.
- 3.7. Obvestilo škofijskega ordinariata o ljudskih duhovnih vajah v ljubljanski stolnici v času od 14. do 21. marca 1920; z dne 7. februarja 1920.
- 3.8. Vprašanja in dopisi med Mihaelom Opeko in škofijskim ordinariatom glede prebiranja Pastirskega lista pri mašah v stolnici v januarju 1921 in 1922 ter v februarju 1922.
- 3.9. Vprašanje glede pridigovanja kanonika Mihaela Opeke v stolnici z dne 12. maja 1925 in odgovor stolnega kapitlja z dne 5. maja 1925.
- 3.10. Različni dopisi glede prihodkov Mihaela Opeke, računi in plačilni nalogi v zvezi s prenavljanjem in vzdrževanjem kanonikatne hiše, zglasnice za najemnike, podnajemnike in druge sostanovalce.
- 3.11. Določbe o skrbi kanonikov za kanoniške hiše – pravne določbe o beneficiatovih dolžnostih glede nadarbinske imovine (tipkopis 1 stran); sine dato.
- 3.12. Spomenica glede žalostnega gmotnega stanja katoliške duhovščine v Sloveniji vsled agrarne reforme 1928.

4. KORESPONDENCA:

- 4.1. »Okrožnici« rimski skupnosti (verjetno v Germaniku), s prvopodpisanim Opeko in drugimi sopodpisniki; prva z dne 20. marca 1894; druga z dne 2. novembra 1896.
- 4.2. Pismo dekanatu ljubljanske bogoslovne fakultete glede stanovanja in novega najemnika, z dne 23. novembra 1919.
- 4.3. Prošnje škofijskemu ordinariatu za botrstvo sestrinim otrokom (3 kosi).
- 4.4. Korespondenca z bratom – pismo brata Ksaverija z dne 29. 12. 1919; koncept pisma bratu Mihaela Opeke.
- 4.5. Pismo G. Pečjaka z dne 15. junija 1922 Mihaelu Opeki in njegov osnutek odgovora.
- 4.6. Različna potrdila o prejemih določenih zneskov, potrdila iz različnih tiskarn (3 kosi).

5. ROKOPISNI SPISI:

- 5.1. Osnutek nagovora rektorju kolegija Germanika, p. Federiki Schroederju.
- 5.2. O Petrovem primatu- referat.
- 5.3. Govor M. Opeke ob 66 obletnici vladarskega jubileja cesarja Franca Jožefa, z dne 2.12. 1914.
- 5.4. Rimske črtice:
  - 5.4.1 Kaj je v Rimu o Božiču novega;
  - 5.4.2 o grobu Pija IX. – ob 20. obletnici njegove smrti ,
  - 5.4.3 prispevki za Koledar sv. Mohorja za l. 1896 – pisma iz Rima.
- 5.5. Različni nagovori na akademijah 1893-1894.

- 5.6. Črtice iz lastnega življenja:
  - 5.6.1 Moj Oče.
  - 5.6.2 Iz spominov na babico.
- 5.7. Povest Lakomnik.
- 5.8. Iz pevske torbe – pesnitve:
  - 5.8.1 Nagrobni spomenik dr. Ivanu Jeriču l. 1895
  - 5.8.2 Na tuji zemlji (l. 1895) in druge pesnitve (Iz pevske torbe).
- 5.9. Stenografirano besedilo.

6. ČASOPISNI ČLANKI IN IZREZKI IZ ČASOPISOV O DR. MIHAELU OPEKI:

- 6.1. Ob 60-letnici kanonika dr. Mihaela Opeke. V: Izrezek iz časopisa Slovenec(?) z dne 26. septembra 1931. Članek napisal A.U.
- 6.2. Ob smrti kanonika dr. Mihaela Opeke. V: Slovenec, dne 27. februarja 1938, str. 3.
- 6.3. Ob smrti kanonika dr. Mihaela Opeke. V: Jutro, 27. februarja 1938; ni paginacije.

7. RAZNO – ČLANKI, ČASOPISI IZ RIMA:

- 7.1. Razglas; vabilo kardinala vikarja s strani Svetega sedeža k razglasitvi za svetnika sv. Filipa Nerija z dne 16. maja 1895.
- 7.2. Časopisni članek ob 300-letnici svetega Filipa Nerija: Voce della Verita in La Vera Roma, 26. maja 1895.
- 7.3. Časopis Erinnerung an einen vielgelibten Vater, 13. maja 1895: ob stoletnici rojstva papeža Pija IX.
- 7.4. Praznična priloga – Fest-Beilage der kölnischen Volkszeitung, z dne 27. avgust 1894.
- 7.5. Programi za akademijo v kolegiju Germaniku ; l. 1895, 1897.
- 7.6. Knjižici:
  - 7.6.1 Die Gruft heiligen Vaters Pius IX. in der Basilika des heiligen Laurentius, Regensburg, 1891.
  - 7.6.2 Das Grabmal des papstes Pius IX. in der Kirche San Lorenzo, Mailand, 1891.

8. FOTOGRAFIJE, SLIKE, IZ ZAPUŠČINE DR. OPEKE :

- 8.1. Spomini na Rim – 3 slike.
- 8.2. Fotografija (slabše kakovosti) – bogoslovci, duhovniki v parku (Rim).
- 8.3. Fotografija Mihaela Opeke (po vsej verjetnosti sedi na skrajni desni), skupaj s sobrati – foto studio Albino – Firenze; via Nazionale N.1
- 8.4. Mihael Opeka v družbi – sedi na sredi.
- 8.5. Mihael Opeka kanonik – v svoji pisarni.
- 8.6. Fotografija Steinhuberja.
- 8.7. Fotografija spominskega križa ob Križevi reki na obalah jezera Superior- na hrbtni strani zapisano: Spominski križ ob Križevi reki na obalah jezera Superior. Blagoslovjen dne 11. spetembra 1932. po prevzv. Škofu iz Duluth, Minnesota.
- 8.8. Rev. John Plevnik , predsednik »Baragove zveze.«
- 8.9. Slovenska šolska godba pri cerkvi sv. Jožefa, Joliet Illionis 1932.
- 8.10. Šolska godba sv. Jožefa: sedijo na dvorišču, l. 1933.

- 8.11. Fotografija dame z otrokom, pod katero piše: Mrs. Michael Opeka and Michael Jr. (ml.)
- 8.12. Blagoslov gasilskega vozila – blagoslavlja dr. Mihael Opeka.
- 8.13. Album fotografij, ki so ga dr. Opeki izročili predstavniki prostovoljne gasilske čete v Kranju povodom 55 letnice prostovoljne gasilske čete in ob 25-letnici njenega reševalnega oddelka, ko je bila slovesno blagoslovljena avtomobilska lestva (10.5.1934).
- 8.14. Fotografija sv. Ignacija Loyolskega.
- 8.15. Fotografija neznane eminence.
- 8.16. Razglednica papeža Leona XIII. V cerkvi svetega Petra.
- 8.17. Fotografija –notranjščina ene od cerkva (Rim?).
- 8.18. Neidentificirani osebi na fotografiji (2 fotografiji).

9. Škatla 2 : ZNANSTVENA (HOMILETIKA) IN USTVARJALNA ZAPUŠČINA (rokopisne knjige, spisi, pridige, etc.):

- 9.1. Rimske šmarnice.
- 9.2. Dvainšestdeset pet minutnih govorov – zbirka Opekovih kratkih pridig za različne cerkvene praznike.
- 9.3. Izrezki iz Škofijskega lista o homileтики.
- 9.4. Pridige: Rztreseno klasje, štiriintrideset različnih govorov.
- 9.5. Predavanja o homileтики, delu cerkvenega govornika - zapiski. Zapiski iz osebnih duhovnih vaj, meditacij, govori (o vicah). Homilija k novoletni epistoli – g. Vovk l. 1932.
- 9.6. Osnutki duhovnih vaj za dijake.
- 9.7. Različni govori in razmišljanja v nemščini.
- 9.8. Kratki krščanski nauki – pisano za Alojzijevešćnike.
- 9.9. Pridige.
- 9.10. Rokopis knjige: Iz mojih minulih let.
- 9.11. Pridige in nagovori Mihaela Opeke v nemščini in slovenščini za različne praznike in priložnosti.

Škatla 3: ROKOPISI, SNOPIČI:

- 9.12. Pridige 1919- 1926,
- 9.13. Studenec žive vode –rokopis za knjigo.
- 9.14. snopiči rokopisov za knjige Očetov klic odrešenja – govori o katoliški akciji.
- 9.15. Knjiga Postave – o božjih zapovedih.